

Asia C-168/21**Tiivistelmä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan nojalla laaditusta ennakkoratkaisupyynnöstä****Jättämispäivä:**

16.3.2021

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Cour de cassation (Ranska)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

26.1.2021

Valittaja:

Procureur général près la cour d'appel d'Angers

I. Valituksen kohde ja tiedot

- 1 Corte di appello di Genova (Genovan ylioikeus, Italia) tuomitsi 9.10.2009 antamallaan tuomiolla KL:n vankeusrangaistuksiin neljästä rikoksesta, jotka oli tehty G8-kokousta vastaan järjestettyjen mielenosoitusten yhteydessä.
- 2 Raskain vankeusrangaistus (kymmenen vuotta) määrättiin tuhoamista ja ryöstelyä koskevasta rikoksesta (devastazione e saccheggio) (Italian rikoslain (Codice penale) 419 §), joka muodostui samaan rikokseen kuuluviksi katsottavista seitsemästä teosta, joita olivat
 - 1) kaupunkirakenteiden ja julkisen ominaisuuden vahingoittaminen
 - 2) rakennustyömaan vahingoittaminen ja ryöstely
 - 3) Credito Italiano -luottolaitoksen toimitilojen täysi vahingoittaminen
 - 4) Fiat Uno -ajoneuvon täysi vahingoittaminen sytyttämällä se tuleen
 - 5) Carige-luottolaitoksen toimitilojen täysi vahingoittaminen sytyttämällä ne tuleen
 - 6) Fiat Brava -ajoneuvon täysi vahingoittaminen sytyttämällä se tuleen

- 7) supermarketin täysi vahingoittaminen ja ryöstely.
- 3 Corte suprema di cassazione (ylin tuomioistuin, Italia) hylkäsi KL:n muutoksenhaun.
 - 4 Italian oikeusviranomaiset antoivat 6.6.2016 KL:stä eurooppalaisen pidätysmääräyksen vankeusrangaistusten täytäntöönpanoa varten.
 - 5 Chambre de l’instruction d’Angers (Angersin ylioikeuden tutkintajaosto, Ranska) kieltäytyi 4.11.2020 antamallaan tuomiolla luovuttamasta KL:ää Italian viranomaisille eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa varten siltä osin kuin se oli annettu tuhoamisen ja ryöstelyn perusteella määrätyn kymmenen vuoden vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa varten.
 - 6 Tutkintajaosto nimittäin totesi, että kaksi kyseisen rikoksen muodostavista teoista eivät voineet merkitä rikosta Ranskassa; kyseessä olivat Credito Italianon tilojen vahingoittaminen (teko nro 3) ja Fiat Brava -ajoneuvon vahingoittaminen sytyttämällä se tuleen (teko nro 6).
 - 7 Yhtäältä RL oli ainoastaan mainitun rahoituslaitoksen lähellä sillä aikaa kun samassa ryhmässä olleet muut henkilöt syyllistyivät hävittämiseen, ja toisaalta kyseisen ajoneuvon hävittämisen ja tuleen sytyttämisen osalta KL oli ainoastaan nähty keppi kädessään ”auton lähellä”.
 - 8 Tutkintajaosto päätteli näin ollen, että kaksoisrangaistavuutta koskeva edellytys ei täytynyt näiden kahden teon osalta, koska KL ei ollut itse osallistunut sellaiseen aineelliseen tekoon, josta on Ranskan oikeudessa säädetty rangaistus.
 - 9 Koska italialainen tuomioistuin katsoi kyseisten seitsemän teon muodostavan erottamattoman kokonaisuuden, kaikki kyseiset erottamattomat teot, jotka vastaavat Italian rikoslain 419 §:ssä säädettyä rangaistavaa tuhoamista ja ryöstelyä, on kaksoisrangaistavuutta koskevan edellytyksen nojalla jätettävä huomiotta.
 - 10 Procureur général d’Angers (Angersin virallinen syyttäjä) teki tästä tuomiosta kassaatiovalituksen.

II. Unionin oikeus

Euroopan unionin perusoikeuskirja

- 11 Perusoikeuskirjan 49 artiklassa, jonka otsikko on ”Laillisuusperiaate ja rikoksista määrättävien rangaistusten oikeasuhteisuuden periaate”, määrätään seuraavaa:

”_ _

3. Rangaistus ei saa olla epäsuhteessa rikoksen vakavuuteen.”

Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehty neuvoston puitepäätös (2002/584/YOS)

- 12 Puitepäätöksen 2 artiklassa, jonka otsikko on ”Eurooppalaisen pidätysmääräyksen soveltamisala”, säädetään seuraavaa:

”_ _

4. Muiden kuin 2 kohdassa tarkoitettujen rikosten osalta luovuttamisen edellytykseksi voidaan asettaa se, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteena olevat teot ovat täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännön mukaan rikoksia niiden rikostunnusmerkistöstä tai luokittelusta riippumatta.”

- 13 Puitepäätöksen 4 artiklassa, jonka otsikko on ”Eurooppalaisen pidätysmääräyksen harkinnanvaraiset kieltäytymisperusteet”, säädetään seuraavaa:

”Täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi kieltäytyä panemasta eurooppalaista pidätysmääräystä täytäntöön:

- 1) jos jossakin 2 artiklan 4 kohdassa tarkoitetuista tapauksista eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteena oleva teko ei ole rikos täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännön mukaan; –”.

III. Angersin virallisen syyttäjän valitus

- 14 Virallinen syyttäjä toteaa muun muassa, että jos tutkintajaosto katsoi, että Credito Italianon toimitilojen vahingoittamista ja Fiat Brava -ajoneuvon hävittämistä ja syyttämistä tuleen koskevia kahta rikosta ei ollut näytetty toteen, sen tehtävänä oli ainoastaan tarkistaa, että määrätty rangaistus ei ylittänyt niistä rikoksista, joiden osalta oli kyse kaksoisrangaistavuudesta, määrättävää enimmäisrangaistusta.
- 15 Tältä osin avocat général près la Cour de cassation (Cour de cassationin julkisasiamies) toteaa, että siitä seikasta, että ainakin yksi niistä seitsemästä KL:n syyksi luetusta teosta, jotka liittyvät tuhoamista ja ryöstelyä koskevaan rikokseen, ei ole Ranskan rikosoikeuden nojalla rangaistava, ei voida päätellä, ettei kaksoisrangaistavuutta koskeva edellytys täytyisi kyseisen rikoksen osalta. Julkisasiamiehen mukaan KL:n voitiin katsoa olevan Ranskassa rikosoikeudellisessa vastuussa vahingonteosta tai varkaudesta (dégradation ou vol) niiden viiden muun teon perusteella, joiden vuoksi hänet oli tuomittu tuhoamista ja ryöstelyä koskevasta rikoksesta, eikä asiassa ole kiistetty sitä, että nämä teot riittävät Italian oikeuden mukaan muodostamaan mainitun rikoksen.
- 16 Toiseksi julkisasiamies väittää, että tutkintajaoston päättely, joka perustuu siihen, että tuhoamista ja ryöstelyä koskevan rikoksen perusteella syyksi luetut teot ovat erottamattomia, johti siihen, että tutkintajaosto arvioi, millä edellytyksillä tätä

rikosta on pidettävä Italian oikeuden mukaisesti toteen näytettynä, mikä ylittää tutkintaviraston toimivallan sen tutkiessa kaksoisrangaistavuutta.

- 17 Lopuksi julkisasiamies toteaa, että ratkaisulla kieltäytyä luovuttamisesta tuhoamisen ja ryöstelyn perusteella määrätyn rangaistuksen täytäntöönpanoa varten saadaan aikaan se, että asianomaista henkilöä jätetään rankaisematta kaikista niistä teoista, joista hänet on tuomittu, vaikka on kiistatonta, että luovuttaminen olisi mahdollista niiden suurimman osan perusteella ja niistä olisi perusteltua määrätä seuraamus.
- 18 Julkisasiamies vetoaa tältä osin Cour de cassationin oikeuskäytäntöön, jonka mukaan eurooppalaisen pidätysmääräyksen nojalla etsityn henkilön luovuttaminen voidaan sallia, kun tälle on määrätty yksi rangaistus vähintään yhdestä rikoksesta, joka täyttää rikosprosessilain (Code de procédure pénale) 695-12 ja 695-23 §:ssä (eurooppalaista pidätysmääräystä koskeva luku) säädetyt edellytykset ja kun rangaistus ei ylitä rikoksista, jotka voivat olla perusteena luovuttamiselle, säädettyä enimmäisrangaistusta.
- 19 Julkisasiamies väittää, että tätä ratkaisua on sovellettava myös sellaiseen yhtenä kokonaisuutena pidettävään rikokseen, johon liittyy useita aineellisia tekoja, joista osa ei voi olla perusteena luovuttamiselle.

IV. Cour de cassationin arviointi asiasta

- 20 Valituksessa esitetään kysymyksiä kaksoisrangaistavuutta koskevasta edellytyksestä ja siitä, miten täytäntöönpanovaltion on sovellettava suhteellisuusperiaatetta.

Kaksoisrangaistavuutta koskeva edellytys

- 21 Puitepäätöksen 2002/584/YOS 2 artiklan 4 kohdan nojalla täytäntöönpanojäsenvaltio voi muiden kuin saman artiklan 2 kohdassa lueteltujen 32 rikoksen osalta asettaa luovuttamisen edellytykseksi sen, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteena olevat teot ovat täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännön mukaan rikoksia niiden rikostunnusmerkistöstä tai luokittelusta riippumatta.
- 22 Vastaavasti saman puitepäätöksen 4 artiklan, joka koskee eurooppalaisen pidätysmääräyksen harkinnanvaraisia kieltäytymisperusteita, 1 kohdassa säädetään täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen mahdollisuudesta kieltäytyä panemasta eurooppalaista pidätysmääräystä täytäntöön, jos kaksoisrangaistavuutta koskeva edellytys ei täyty.
- 23 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä (tuomio 11.1.2017, Grundza, C-289/15, EU:C:2017:4, 38 kohta) seuraa, että kaksoisrangaistavuutta arvioitaessa täytäntöönpanovaltion toimivaltaisen viranomaisen on tutkittava, voitaisiinko rikoksen perustana olevista aineellisista seikoista itsessään, sellaisina kuin ne

käyvät ilmi tuomion antaneessa valtiossa toimivaltaisen viranomaisen julistamasta tuomiosta, määrätä täytäntöönpanovaltiossa rikosoikeudellisia seuraamuksia siinä tapauksessa, että tosiseikat olisivat tapahtuneet kyseisen valtion alueella.

- 24 Unionin tuomioistuin on täsmentänyt, että kaksoisrangaistavuutta koskeva edellytys on poikkeus säännöstä, joka koskee tuomion tunnustamisen ja rangaistuksen täytäntöönpanon periaatetta, ja että näin ollen tuomion tunnustamisesta ja rangaistuksen täytäntöönpanosta kieltäytymistä koskevan perusteen, joka perustuu kaksoisrangaistavuuden puuttumiselle puitepäätöksen 2008/909 9 artiklan 1 kohdassa d alakohdassa tarkoitetulla tavalla, soveltamisalaa on tulkittava suppeasti, jotta voidaan rajoittaa tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta kieltäytymisiä (tuomio 11.1.2017, Grundza, C-289/15, EU:C:2017:4, 46 kohta)
- 25 Lopuksi unionin tuomioistuin toteaa, ettei tuomion antaneen valtion ja täytäntöönpanovaltion lainsäädännöissä määriteltyjen rikoksen tunnusmerkistöjen eikä rikokselle kansallisissa oikeusjärjestyksissä vahvistettujen rikosnimikkeiden tai - luokitusten ole vastattava toisiaan täydellisesti (tuomio 11.1.2017, Grundza, C-289/15, EU:C:2017:4, 35 kohta).
- 26 Nyt käsiteltävässä asiassa KL on tuomittu kymmenen vuoden vankeusrangaistukseen tuhoamisesta ja ryöstelystä, koska hän oli syyllistynyt tuhoamista ja ryöstelyä koskeviin seitsemään tekoon. Cour d'appel d'Angersin tutkintajaosto katsoi, etteivät kaksi näistä teoista olleet Ranskan oikeuden mukaan rangaistavia. Se katsoi sitä vastoin, että kyseisistä vahingoittamisista viidestä voitiin määrätä Ranskassa rangaistus varkaudesta ja vahingonteosta yhdessä muiden henkilöiden kanssa.
- 27 Italian oikeudessa tuhoamista ja ryöstelyä koskeva rikos kattaa useita laajamittaisia hävittämistä ja vahingontekoa koskevia toimia, joilla paitsi aiheutetaan vahinkoa kyseisen omaisuuden omistajille myös rikotaan yleistä järjestystä vaarantamalla siviilielämän normaali sujuminen.
- 28 Ranskan rikosoikeudessa yleisen järjestyksen vaarantamisesta laajamittaisella irtaimen tai kiinteän omaisuuden hävittämisellä ei ole säädetty erityistä rangaistusta. Rangaistavaa on ainoastaan sellainen hävittäminen, vahingonteot sekä varkaus ja vahingonteot, mahdollisesti yhdessä muiden henkilöiden kanssa, joista voi aiheutua vahinkoa omaisuuden omistajille.
- 29 Näin ollen herää kysymys siitä, onko mainittu yleisen järjestyksen vaarantaminen, jota Corte di appello di Genova ja Corte di cassazione ovat pitäneet KL:n tapauksessa tuhoamista ja ryöstelyä koskevan rikoksen olennaisena tekijänä, merkityksellinen kaksoisrangaistavuutta koskevan edellytyksen arvioinnissa.
- 30 Vaikka ei edellytetäkään, että rikoksen muodostavat seikat vastaavat täydellisesti toisiaan Italian oikeudessa ja Ranskan oikeudessa, yleisen järjestyksen vaarantaminen on kuitenkin tuhoamista ja ryöstelyä koskevan rikoksen olennainen tekijä.

- 31 Tästä seuraa, että käsiteltävässä tapauksessa kaksoisrangaistavuuden periaatteen soveltaminen ei ole niin ilmeistä, ettei se jätä tilaa vähäisellekään perustellulle epäilylle.
- 32 Cour de cassation esittää tältä osin unionin tuomioistuimelle jäljempänä esitetyt kaksi ensimmäistä kysymystä.

Täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion suorittama eurooppalaisen pidätysmääräyksen oikeasuhteisuuden arviointi

- 33 Jos kaksoisrangaistavuuden periaate ei ole esteenä luovuttamiselle, herää kysymys luovuttamisen perusteena olevan rangaistuksen oikeasuhteisuudesta, ottaen huomioon ainoastaan ne seikat, joiden osalta kaksoisrangaistavuutta koskeva edellytys täyttyy.
- 34 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä seuraa, että vastavuoroisen tunnustamisen periaate, joka on puitepäätöksen 2002/584/YOS rakenteen taustalla, tarkoittaa mainitun puitepäätöksen 1 artiklan 2 kohdan nojalla, että jäsenvaltiot ovat lähtökohtaisesti velvollisia panemaan eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöön (tuomio 6.10.2009, Wolzenburg, C-123/08, EU:C:2009:616, 57 kohta).
- 35 Viimeksi mainitut voivat nimittäin kieltäytyä tällaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vain puitepäätöksen 3, 4 ja 4 a artiklassa säädettyissä tapauksissa, ja ne voivat asettaa täytäntöönpanolle vain sen 5 artiklassa määritellyjä ehtoja (tuomio 16.7.2015, Lanigan, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, 36 kohta).
- 36 Tässä yhteydessä on huomautettava, että eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä tehtyyn puitepäätökseen ei sisälly säännöstä, jonka nojalla täytäntöönpanojäsenvaltio voisi kieltäytyä asianomaisen luovuttamisesta sillä perusteella, että pidätysmääräyksen antaneen valtion määräämä rangaistus vaikuttaa suhteettomalta luovuttamisen perusteena oleviin tekoihin nähden.
- 37 Näin ollen on niin, että vaikka täytäntöönpanojäsenvaltio katsoisi, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen oikeasuhteisuuteen liittyy vakavia vaikeuksia, se ei voi tällä perusteella kieltäytyä määräämästä etsityn henkilön luovuttamista pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion määräämän rangaistuksen täytäntöönpanoa varten.
- 38 Vaikka lähtökohtaisesti pidätysmääräyksen antaneen valtion tehtävänä on tarkistaa eurooppalaisen pidätysmääräyksen oikeasuhteisuus ennen sen antamista, mikä on omiaan vahvistamaan vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta, tällä tarkistamisella ei voida estää suhteellisuusperiaatteen noudattamista jättämistä, kun – kuten käsiteltävässä asiassa – pidätysmääräys on annettu sellaisesta yhtenä kokonaisuutena pidettävästä rikoksesta määrätyn rangaistuksen täytäntöön

panemiseksi, johon liittyy useita tekoja, joista vain osa on täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännön mukaan rikos.

- 39 Tässä tilanteessa tuomion antaneen valtion määräämä rangaistus näet pannaan täytäntöön kokonaisuudessaan, vaikka luovuttaminen on mahdollista vain tiettyjen tekojen, joista tällä rangaistuksella on määrätty seuraamus, perusteella.
- 40 Tästä seuraa, että vaikka pidätysmääräys saattoi olla oikeasuhteinen sitä annettaessa, ei voida sulkea pois sitä, ettei näin olisi enää sitä täytäntöön pantaessa.
- 41 Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä tehdyn puitepäätöksen 1 artiklan 3 kohdasta, luettuna yhdessä sen johdanto-osan 12 perustelukappaleen kanssa, seuraa, että perusoikeuskirjassa kuvastuvia perusoikeuksia ja keskeisiä oikeusperiaatteita on kunnioitettava eurooppalaisen pidätysmääräyksen yhteydessä.
- 42 Perusoikeuskirjan 49 artiklan 3 kohdassa vahvistetaan tässä yhteydessä periaate, jonka mukaan rangaistus ei saa olla epäsuhteessa rikoksen vakavuuteen.
- 43 Cour de cassation esittää tältä osin kolmannen ennakkoratkaisukysymyksen.

V. Nopeutettua menettelyä koskeva hakemus

44 Kun otetaan huomioon, että pyydetyllä tulkinnalla voi olla yleisiä seurauksia sekä niiden viranomaisten kannalta, joiden on tehtävä yhteistyötä eurooppalaisen pidätysmääräyksen yhteydessä, että epävarmassa tilanteessa olevan etsityn henkilön oikeuksiin, sekä täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen velvollisuus lausua parhain mahdollisin edellytyksin sille osoitetusta luovuttamispyynnöstä, jolloin tällä on mahdollisuus noudattaa mahdollisimman pian puitepäätöksen 2002/584/YOS mukaisia velvoitteitaan, ja KL:ään kyseisessä menettelyssä kohdistettu vapautta rajoittava toimenpide (tuomioistuINVALVONTA), on tarpeen pyytää Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 23 a artiklassa ja unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 105 artiklassa ja sitä seuraavissa artikloissa määrättyä nopeutettua menettelyä.

VI. Esitetyt kysymykset

- 45 Cour de cassation esittää seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:
1. Onko puitepäätöksen 2002/584 2 artiklan 4 kohtaa ja 4 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että kaksoisrangaistavuutta koskeva edellytys täyttyy pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa, jossa luovuttamista pyydetään sellaisten tekojen perusteella, jotka pidätysmääräyksen antaneessa valtiossa on luokiteltu tuhoamista ja ryöstelyä koskeviksi rikoksiksi, jotka loukkaavat yleistä järjestystä, kun täytäntöönpanovaltiossa on säädetty rikosoikeudellisia seuraamuksia

varkaudesta ja vahingonteosta, hävittämisestä ja vahingonteosta, joiden osalta ei edellytetä tällaista yleisen järjestyksen loukkaamista koskevaa tekijää?

2. Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, onko puitepäätöksen 2002/584 2 artiklan 4 kohtaa ja 4 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että täytäntöönpanovaltion tuomioistuin voi kieltäytyä panemasta täytäntöön eurooppalaista pidätysmääräystä, joka on annettu rangaistuksen täytäntöönpanoa varten, jos se toteaa, että pidätysmääräyksen antaneen valtion oikeusviranomaiset ovat määränneet kyseisen rangaistuksen asianomaiselle henkilölle yhtenä kokonaisuutena pidettävästä rikoksesta, johon liittyy useita tekoja, joista vain osa on rikosoikeudellisesti rangaistavia täytäntöönpanovaltiossa? Onko tehtävä ero sen mukaan, ovatko pidätysmääräyksen antaneen valtion oikeusviranomaiset katsoet, että nämä eri toimet olivat erotettavissa toisistaan vai eivät?

3. Edellytetäänkö perusoikeuskirjan 49 artiklan 3 kohdassa, että täytäntöönpanojäsenvaltion oikeusviranomaisen on kieltäydyttävä panemasta eurooppalaista pidätysmääräystä täytäntöön, jos yhtäältä se on annettu yhtenä kokonaisuutena pidettävän rangaistuksen, joka on annettu seuraamuksena yhtenä kokonaisuutena pidettävästä rikoksesta, täytäntöönpanoa varten, ja kun toisaalta luovuttaminen voidaan sallia vain osan niistä teoista perusteella, joista kyseinen rangaistus on määrätty, koska tietyt näistä teoista eivät ole täytäntöönpanojäsenvaltion oikeuden mukaan rikoksia?